

โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวตลาดเฉพาะภายใต้โครงการปรับโครงสร้างการผลิตข้าว

๑. ความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวง

นโยบายรัฐบาล: การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ยุทธศาสตร์กระทรวง: การพัฒนาคุณภาพข้าว การผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์

๒. ความสำคัญของโครงการ/หลักการเหตุผล

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของโลก และมีความหลากหลายทางชีวพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพและคุณลักษณะพิเศษทางโภชนาการที่โดดเด่นเป็นชื่อเสียงของประเทศมาช้านาน ประกอบกับปัจจุบันความนิยมในการบริโภคข้าวเพื่อสุขภาพมีมากขึ้นทำให้เป็นโอกาสให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาข้าวที่มีคุณสมบัติพิเศษโดดเด่นดังกล่าวเป็นสินค้าข้าวตลาดเฉพาะ (Niche Market) เช่น กลุ่มข้าวสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือ ข้าวจีไอ (Geographical Indication : GI) กลุ่มข้าวโภชนาการสูงซึ่งมีคุณลักษณะเพื่อการผลิตภัณฑ์เฉพาะ การส่งเสริมการผลิตและการพัฒนาข้าวสินค้าตลาดเฉพาะครบวงจรจะเป็นการสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าข้าวตลาดเฉพาะที่มีคุณภาพ และคุณสมบัติพิเศษเป็นการรักษาชื่อเสียง และยกระดับราคาข้าวสินค้าพิเศษเหล่านี้ ซึ่งจะเป็นผลให้ชาวนา ผู้ประกอบการ ชุมชน ผู้ผลิตข้าวสินค้าตลาดเฉพาะดังกล่าวให้มีรายได้และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีและมั่นคงขึ้น

๓. วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าข้าวตลาดเฉพาะอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมสนับสนุน การผลิตสินค้าข้าวตลาดเฉพาะให้ได้มาตรฐาน

๔. เป้าหมาย

ส่งเสริมการผลิตสินค้าข้าวตลาดเฉพาะและพัฒนาตราสินค้าข้าว ๔ กลุ่ม จำนวนเกษตรกร ๓,๐๐๐ ราย ๑๐๐ กลุ่ม

- ข้าวอินทรีย์	จำนวนเกษตรกร	๑,๐๕๐ ราย	๓๕ กลุ่ม
- ข้าว GI	จำนวนเกษตรกร	๙๐๐ ราย	๓๐ กลุ่ม
- ข้าวโภชนาการสูง	จำนวนเกษตรกร	๓๓๐ ราย	๑๑ กลุ่ม
- ข้าว Q	จำนวนเกษตรกร	๑๒๐ ราย	๔ กลุ่ม
- กลุ่มใหม่	จำนวนเกษตรกร	๖๐๐ ราย	๒๐ กลุ่ม

๕. วิธีการดำเนินงาน

๑. วางแผนและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑ คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมายโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง
- คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดำเนินงานตามมาตรฐานการผลิตสินค้าตลาดเฉพาะ เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าว GI ข้าวโภชนาการสูง และข้าว Q

- คัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายที่มีความสมัครใจและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในการผลิตข้าวตามมาตรฐานที่ตรวจรับรองทั้งมาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งในรูปแบบรายเดี่ยวและรายกลุ่ม

๑.๒ จัดเวทีชุมชนเพื่อชี้แจงโครงการแก่กลุ่มเกษตรกรเป้าหมายและวางแผนการผลิตร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ในการร่วมสร้างสินค้าชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล

๒. การผลิตข้าวตลาดเฉพาะ

๒.๑ การถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวสำหรับตลาดเฉพาะ

- การอบรมเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ ข้าวอินทรีย์ ข้าวจีไอ และข้าวโภชนาการสูง เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าข้าวตามมาตรฐานการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า และการเชื่อมโยงการตลาดข้าว
- การจัดเวทีเรียนรู้ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้การเพิ่มมูลค่าข้าว บรรจุภัณฑ์ และการเชื่อมโยงตลาด

๒.๒ การสนับสนุนการสร้างตราสินค้าข้าวและบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มผู้ผลิตข้าวตลาดเฉพาะที่มีศักยภาพในการพัฒนาสินค้าข้าวคุณภาพและเชื่อมโยงด้านการตลาด โดยการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ และเครื่องซีลสุญญากาศ

๒.๓ การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับกลุ่มผู้ผลิตข้าวตลาดเฉพาะ

๓. การส่งเสริมการต่อยอดผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว

เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร ดังนี้

- การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่สนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวจำนวน ๔ กลุ่ม ๔ ภาค
- การอบรมถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะในการผลิตผลิตภัณฑ์ แก่กลุ่มเป้าหมาย
- สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว และบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มเป้าหมาย
- ดำเนินการสนับสนุนให้กลุ่มได้รับเอกสารอนุญาตสถานประกอบการ GMP และขอ อย. ให้กับกลุ่ม
- สร้างเครือข่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว โดยการสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้อง และการอบรมความรู้ให้เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าว และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเป็นเครือข่ายการปฏิบัติงานในพื้นที่
- สำรวจข้อมูลผู้ประกอบการแปรรูปข้าว

๔. การส่งเสริมเกษตรกรและการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ GAP GI

๔.๑ การส่งเสริมเกษตรกรให้มีความพร้อมสำหรับการตรวจรับรองตามมาตรฐานอินทรีย์ GAP และ GI ในกลุ่มข้าว ๔ สินค้า คือ ข้าวอินทรีย์, ข้าว GI, ข้าวโภชนาการสูงและข้าว Q โดยการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการรวมกลุ่ม ผลิตข้าวคุณภาพและจำแนกกลุ่มเกษตรกรตามศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มในการตรวจรับรองแบบรายเดี่ยวหรือรายกลุ่ม โดยมีการส่งเสริมการจัดทำระบบควบคุมภายในให้ทุกกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒ การตรวจรับรองระบบกลุ่มและรายเดี่ยวตามมาตรฐานอินทรีย์ GAP และ GI ดำเนินการโดยกองตรวจสอบรับรองมาตรฐานข้าวและผลิตภัณฑ์กรมการข้าว

๔.๒.๑ มาตรฐานข้าวอินทรีย์ตรวจรับรองแบบรายเดี่ยวสำหรับกลุ่มที่ยังไม่มีความพร้อมกลุ่มและตรวจรับรองแบบกลุ่มสำหรับกลุ่มที่ได้จัดทำระบบควบคุมภายในแล้ว

๔.๒.๒ มาตรฐานข้าว GI โดยการตรวจรับรองตามมาตรฐาน GAP หรืออินทรีย์ในการผลิตสินค้าข้าวจีไอไทย โดยตรวจรับรองแบบกลุ่มสำหรับกลุ่มที่ได้รับการจัดทำระบบควบคุมภายในแล้ว

๔.๒.๓ มาตรฐานข้าว GAP ในการตรวจสอบรับรองแปลงรายเดี่ยว สำหรับเกษตรกรผลิตข้าว Q และเกษตรกรผลิตข้าวโภชนาการสูงที่ยังไม่มีความพร้อมในการรวมเป็นกลุ่ม แต่มีความสนใจเข้าร่วมการผลิตสินค้าข้าวตลาดเฉพาะ ซึ่งจะมีการยกระดับเป็นระบบกลุ่มเมื่อมีความพร้อม

๔.๒.๔ มาตรฐานสากลในการตรวจสอบรับรองกลุ่มผู้ผลิตข้าวสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GI)

๕. การเชื่อมโยงตลาดและประชาสัมพันธ์

๕.๑ การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดข้าวตลาดเฉพาะ

๕.๒ การจัดทำฐานข้อมูลข้าวตลาดเฉพาะ

๕.๓ การส่งเสริมและพัฒนาตราสินค้าข้าวสำหรับตลาดเฉพาะให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

๕.๔ การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สิ่งพิมพ์ เอกสาร ชุตนิทรรศการ และแผ่นพับ

๕.๕ สัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ ผู้ผลิตข้าว และผู้ประกอบการข้าวตลาดเฉพาะ

๕.๖ การพัฒนากลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าออนไลน์

- จัดทำ web site สินค้าข้าวของกลุ่มเกษตรกร

- อบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายในการจัดทำ web site

๖. การบริหารจัดการโครงการ

๖.๑ จัดทำคู่มือโครงการและคู่มือปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่ทำหน้าที่ผู้จัดการในพื้นที่

๖.๒ การจัดจ้างเจ้าหน้าที่เสริมการปฏิบัติงานโครงการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๖.๓ การติดตามงานและประเมินผลโครงการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวนเกษตรกร ๓,๐๐๐ ราย ๑๐๐ กลุ่ม ในพื้นที่เป้าหมาย

๗. หน่วยงานรับผิดชอบ

- หน่วยงานหลัก กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว

- หน่วยงานสนับสนุน กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กองวิจัยและพัฒนาข้าว สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว

กองตรวจสอบรับรองมาตรฐานข้าวและผลิตภัณฑ์

๘. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- จำนวนสินค้าข้าวตลาดเฉพาะ ๔ กลุ่ม ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบในพื้นที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่

- จำนวนสินค้าข้าวตลาดเฉพาะทั้ง ๔ กลุ่มสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

- สินค้าข้าวตลาดเฉพาะที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานและสินค้าข้าวมีมูลค่าสูงกว่าเดิมไม่น้อยกว่า ๑๐ %

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ เกษตรกรได้รับการพัฒนาการผลิตข้าวคุณภาพอย่างเป็นระบบได้มาตรฐาน และสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

๙.๒ ประเทศไทยสามารถสร้างตลาด รักษาชื่อเสียงและเพิ่มมูลค่าข้าวคุณภาพที่ทำให้ชาวนา ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๙.๓ ประเทศไทยมีทางเลือกสำหรับสินค้าข้าวตลาดเฉพาะ ลดความกดดันต่อสถานการณ์การผลิตข้าวและการส่งออกของประเทศได้อย่างยั่งยืน

๙.๔ ผู้บริโภคทราบความแตกต่างในคุณภาพสินค้าและสามารถเข้าถึงสินค้าข้าวคุณภาพที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะและคุณค่าทางโภชนาการ

๑๐ งบประมาณ

งบประมาณทั้งสิ้น ๕๒,๔๐๖,๕๐๐บาท

.....

ข้อมูล เมื่อ ๒๕ พ.ย. ๕๘

๑๑. รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ

ข้อมูล ๑๑ ๖ค๕๘

กิจกรรม	รายละเอียด	หน่วยนับ	ราคาต่อหน่วย นับ(บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ(บาท)	หน่วยงาน
การวางแผนการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ					๑,๐๒๐,๐๐๐	
๑.๑ จัดเวทีชุมชน ๒ ครั้ง - ครั้งที่ ๑ กำหนดแผนการผลิต/เป้าหมาย - ครั้งที่ ๒ การเพิ่มมูลค่าข้าว และการเชื่อมโยง การตลาด	- ๑ กลุ่ม x ๒ ครั้ง x ๑ วัน x ๓๐ ราย x ๒๐๐ บาท - ค่าเอกสารในการจัดเวที ๓๐ ราย x ๑๐๐ บาท	กลุ่ม	๑๕,๐๐๐	๒๐	๓๐๐,๐๐๐	ศวช./ศมช.
๑.๒ จัดเวทีชุมชนชี้แจงโครงการ	- ๑ กลุ่ม x ๑ ครั้ง x ๑ วัน x ๓๐ ราย x ๒๐๐ บาท - ค่าเอกสารในการจัดเวที ๓๐ ราย x ๑๐๐ บาท	กลุ่ม	๙,๐๐๐	๘๐	๗๒๐,๐๐๐	ศวช./ศมช.
การผลิตข้าวตลาดเฉพาะ					๙,๕๖๐,๐๐๐	
๒.๑ สนับสนุนเครื่องซีลสุญญากาศ (งบลงทุน)	๑ กลุ่ม x ๑ เครื่อง x ๕๐,๐๐๐ บาท	เครื่อง	๕๐,๐๐๐	๒๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	กพภ
๒.๒ สนับสนุนบรรจุภัณฑ์สินค้า(ถุง)	๑ กลุ่ม x ๑ ชุด x ๑๐๐,๐๐๐ บาท	กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๒๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	กพภ
๒.๓ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์	๑ กลุ่ม x ๓๐ คน x ๑๐ ไร่ x ๑๒ กก. x ๓๐ บาท	กลุ่ม	๑๐๘,๐๐๐	๒๐	๒,๑๖๐,๐๐๐	กพภ
๒.๔ อบรมชาวนา ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ หลักสูตรการผลิตข้าวตลาดเฉพาะมาตรฐานอินทรีย์ GI และ GAP	๑ ราย x ๕ วัน x ๑,๕๐๙ บาท	ราย	๖,๐๐๐	๔๐๐	๒,๔๐๐,๐๐๐	กพภ.

๒.๕ จัดทำแปลงสาธิตเพื่อการยอมรับเทคโนโลยีที่เหมาะสม	๑ แห่ง x ๑๐๐,๐๐๐ บาท	แห่ง	๑๐๐,๐๐๐	๒๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	กพภ.
การตรวจรับรองคุณภาพ					๑๐,๔๐๐,๐๐๐	
๓.๑ ส่งเสริมพัฒนาชาวนาตามระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม จัดประชุม ๒ ครั้ง	- ๑ กลุ่ม x ๓๐ ราย x ๒ ครั้ง x ๒๐๐ บาท - ค่าเอกสารระบบควบคุมภายใน ๓๐ ราย x ๒๐๐ บาท	กลุ่ม	๒๔,๐๐๐	๑๐๐	๒,๔๐๐,๐๐๐	ศวช./ศมช.
๓.๒ พัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรระดับชุมชน	๑ ราย x ๑๐,๐๐๐ บาท	กลุ่ม	๑๕,๐๐๐	๑๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	
๓.๓ ตรวจรับรองกลุ่มต่อเนื่อง					๔,๖๐๐,๐๐๐	กรช.
- ตรวจรับรองแบบกลุ่ม (๓๐ คน/กลุ่ม)	๑ กลุ่ม x ๒๕,๐๐๐ บาท	กลุ่ม	๒๕,๐๐๐	๒๘	๗๐๐,๐๐๐	
- ตรวจรับรองแบบเดี่ยว (๓๐ คน/กลุ่ม)	๑ กลุ่ม x ๓๐ คน x ๒,๕๐๐ บาท	กลุ่ม	๗๕,๐๐๐	๕๒	๓,๙๐๐,๐๐๐	
๓.๔ ตรวจรับรองกลุ่มใหม่					๑,๕๐๐,๐๐๐	กรช.
- ตรวจรับรองแบบเดี่ยว (๓๐ คน/กลุ่ม)	๑ กลุ่ม x ๓๐ คน x ๒,๕๐๐ บาท	กลุ่ม	๗๕,๐๐๐	๒๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	
๓.๕ ตรวจรับรองมาตรฐานGI (EU)	๔ กลุ่ม x ๑๐๐,๐๐๐ บาท	กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๔	๔๐๐,๐๐๐	กพภ.
การเชื่อมโยงตลาดและประชาสัมพันธ์					๗,๒๘๐,๐๐๐	กพภ.(กศก)
๔.๑ พัฒนาศักยภาพของกลุ่มด้านการตลาด						
- อบรมเกษตรกรจัดทำแผนธุรกิจและความรู้ด้านการจัดการธุรกิจและตลาด	๑ ราย x ๑๐,๐๐๐ บาท	ราย	๑๐,๐๐๐	๑๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	
- จัดตั้งเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคข้าวคุณภาพ		เครือข่าย	๑	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	

๔.๒ สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค	๑ ราย x ๑๐,๐๐๐ บาท	ราย	๑๐,๐๐๐	๑๕๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	
๔.๓ จัดนิทรรศการและการจำหน่ายสินค้าข้าวคุณภาพ						
- ส่วนกลาง	๑ ครั้ง x ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ครั้ง	๒,๐๐๐,๐๐๐	๑	๒,๐๐๐,๐๐๐	
- ส่วนภูมิภาค	๑ ครั้ง x ๕๐๐,๐๐๐ บาท	ครั้ง	๕๐๐,๐๐๐	๒	๑,๐๐๐,๐๐๐	
๔.๔ ส่งเสริมการตลาดสินค้าข้าวคุณภาพทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๑ เว็บไซต์ x ๑,๔๘๐,๐๐๐ บาท	เว็บไซต์	๑,๔๘๐,๐๐๐	๑	๑,๔๘๐,๐๐๐	
การบริหารจัดการ					๒๒,๗๔๐,๐๐๐	
๕.๑ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของโครงการ	๑ เล่ม x ๓๕๐ บาท	เล่ม	๓๕๐	๓๐๐	๑๐๕,๐๐๐	กพภ.
๕.๒ จัดทำเอกสารคู่มือสำหรับเกษตรกร	๑ เล่ม x ๑๕๐ บาท	เล่ม	๑๕๐	๓,๐๐๐	๔๕๐,๐๐๐	กพภ.
๕.๓ สัมมนาเชิงปฏิบัติการและชี้แจงโครงการข้าวตลาดเฉพาะ	๑ ราย x ๕,๐๐๐ บาท	ราย	๑๕๐	๕,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	กพภ.
๕.๔ จ้างเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	๑ ราย x ๑๒ เดือน x ๑๓,๐๐๐ บาท	ราย	๑๕๖,๐๐๐	๖๓	๙,๘๒๘,๐๐๐	ศวช./ศมช.
๕.๕ ติดตามให้คำแนะนำและค่าเดินทางของเจ้าหน้าที่						
- ส่วนกลาง	๑ ครั้ง x ๖๐,๐๐๐ บาท	ครั้ง	๖๐,๐๐๐	๕๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	กพภ.
- ส่วนภูมิภาค	๑ กลุ่ม x ๒๕,๐๐๐ บาท	กลุ่ม	๒๕,๐๐๐	๑๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	ศมช./ศวช.
๕.๖ อำนวยความสะดวก					๖,๑๐๗,๐๐๐	กพภ.
รวมทั้งสิ้น					๕๑,๐๐๐,๐๐๐	

